

Programma van eisen soortenmanagementplan

Franeke, 14 augustus 2026

adres

Harlingerweg 18
8801 PA Franeke

postadres

Postbus 58
8800 AB Franeke

online

www.waadhoeke.nl
info@waadhoeke.nl

telefoon

0517 380 380

INHOUDSOPGAVE

Inleiding	3
Uitgangspunten voor SMP Waadhoeke	3
De opdracht	4
Planning	5
Plangebied	5
Activiteiten	6
Vergunning gebruikers	7
Doelsoorten	7
0-meting	8
Onderzoeksmethodiek	8
Indeling van het plangebied in deelgebieden	9
Mitigatie- en compensatieplan	9
Uitgangspunten	9
Ecologische werkprotocollen	10
Monitoringsplan	10
Management- en administratieplan	10
Ondersteuning tijdens implementatie	11
Communicatie en samenwerking	11
Overleg- en communicatiemomenten	11
Samenwerking stakeholders	12
Duidelijkheid en leesbaarheid van documenten	12
Omgevingsvisie	13
Ruimtelijk	13
Landschap	14
Gebouwde omgeving	14
Woningcorporatie Wonen Noordwest Friesland	14
Woningcorporatie Accolade	14
Woningcorporatie WoonFriesland	15
Natuurgebieden en natuurwaarden	15
Landbouw	15
Inwoners	15
Bijlagen programma van eisen	16

Inleiding

Gemeente Waadhoeke hecht veel waarde aan een gezonde leefomgeving voor mens, plant en dier. Natuur is daarom een vanzelfsprekend onderdeel van alles wat we doen.

Tegelijk staat Waadhoeke, net als andere gemeenten in Nederland, voor een grote opgave op het gebied van isolatie en verduurzaming. Om deze opgave uit te voeren binnen de kaders van de natuurwetgeving onder de Omgevingswet, wil de gemeente beschikken over een soortenmanagementplan (SMP). Op basis hiervan kan de provincie Fryslân aan Waadhoeke een gebiedsgerichte omgevingsvergunning verlenen met een looptijd van tien jaar.

Met een SMP beschikt de gemeente over een praktisch instrument om isolatie- en verduurzamingsmaatregelen, onderhoud en andere werkzaamheden efficiënt uit te voeren. Individueel ecologisch onderzoek per woning of gebouw is dan niet langer nodig. Tegelijkertijd biedt het SMP kansen om de natuur en biodiversiteit in de gebouwde omgeving te versterken.

Uitgangspunten voor SMP Waadhoeke

Het SMP vormt de basis voor de aanvraag van een gebiedsgerichte omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit bij provincie Fryslân en is erop gericht te komen tot verlening van deze vergunning door provincie Fryslân. Het plan voldoet daarom aan de geldende wet- en regelgeving, de Handreiking Soortenmanagementplan van de provincie Fryslân (bijlage 02) en dit programma van eisen van gemeente Waadhoeke. Het SMP is helder geschreven en praktisch toepasbaar.

De gemeente streeft naar een praktijkgericht SMP: niet alleen onderzoek en rapportage, maar vooral concrete maatregelen en voorzieningen die daadwerkelijk worden gerealiseerd en duurzaam kunnen worden beheerd. Soorten zijn uiteindelijk gebaat bij uitvoering in de praktijk.

Het SMP richt zich op het behoud en de versterking van beschermde gebouwde bewonende soorten binnen het plangebied. Daarbij staat niet alleen de bescherming van individuele verblijfplaatsen centraal, maar ook het functioneren van populaties op gebiedsniveau. Het SMP zet in op het versterken van netwerken van verblijfplaatsen en de daarmee samenhangende functionele leefgebieden, zowel binnen als direct grenzend aan de bebouwde omgeving. Maatregelen zijn erop gericht negatieve effecten te voorkomen of te compenseren en de leefomgeving waar mogelijk kwalitatief en kwantitatief te versterken.

Na vergunningverlening werkt de gemeente met het SMP in de praktijk. Dit vraagt om opgavegericht werken, waarbij de opgave centraal staat en samen met interne en externe stakeholders wordt opgepakt. De gemeente voert hierbij de regie en vindt het belangrijk dat het SMP in nauwe afstemming met verschillende beleidsterreinen en betrokken stakeholders tot stand komt, zodat de uitvoerbaarheid is geborgd. Van de opdrachtnemer wordt verwacht dat deze de gemeente gedurende het traject, waar gewenst, actief ondersteunt met inhoudelijk advies, toelichtingen en presentaties en deelneemt aan gesprekken met interne en externe stakeholders.

De gemeente Waadhoeke kiest voor een integrale aanpak en heeft een voorkeur voor één hoofdopdrachtnemer die verantwoordelijk is voor het gehele traject. De opdrachtnemer kan hierbij wel gebruikmaken van onderaannemers of andere samenwerkingspartners, maar blijft eindverantwoordelijk voor de uitvoering van de opdracht. De opdracht omvat de volledige scope: van projectleiding en voorbereidingsfase tot en met de uitvoering van de benodigde onderzoeken, data-analyse, het opstellen van het SMP, het voorbereiden van de vergunningaanvraag bij provincie Fryslân en het bieden van ondersteuning tijdens de implementatie.

De opdracht

Bij deze opdracht gaat het om een resultaatsverplichting. Het beoogde eindresultaat is:

- een door de gemeente en provincie Fryslân goedgekeurd SMP;
- een succesvolle aanvraag van de gebiedsgerichte omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit en;
- de daaropvolgende verlening van deze vergunning door de provincie Fryslân.

De opdracht omvat in ieder geval de volgende onderdelen:

1. **Projectleiding, coördinatie, communicatie:** In overleg met opdrachtgever opstellen van een passende projectorganisatie en -planning. Leiden en aansturen van het project, bewaken van samenhang, voortgang, kwaliteit en communicatie binnen het traject, inclusief aansturing van eventuele onderaannemers. Daarbij wordt verwacht dat de opdrachtnemer actief samenwerkt met gemeente Waadhoeke, provincie Fryslân en relevante stakeholders.
2. **Voorbereiding en aanpak 0-meting:** Opstellen van een definitieve onderzoeksopzet voor de volledige 0-meting. De onderzoeksopzet voldoet aan de uitgangspunten van provincie Fryslân, de geldende onderzoeksprotocollen en dit programma van eisen. Indien de opdrachtnemer experimentele of niet-gangbare onderzoeksmethoden voorstelt, vindt hierover vooraf afstemming plaats met gemeente en provincie Fryslân.
3. **Ecologische onderzoeken:** Uitvoeren van de volledige 0-meting, bestaande uit literatuuronderzoek, deskresearch, potentie-inschatting en veldonderzoeken, inclusief het verwerken van relevante waarnemingen in de NDFF en analyse van de verzamelde data, conform de provinciale handreiking, actuele onderzoeksprotocollen en dit programma van eisen.
4. **Soortenmanagementplan:** Opstellen van een SMP, dat is goedgekeurd door gemeente en provincie, inclusief mitigatie- en compensatieopgaven, voorstellen voor ecologische plus en uitvoeringsplannen rekening houdend met de provinciale handreiking en dit programma van eisen. Met daarbij speciale aandacht voor:
 - **Integratie 1^e compensatie maatregelen:** Meenemen van de reeds in uitvoering zijnde compensatieverblijven (opdrachtnemer: Unitura Projecten) in het mitigatie- en compensatieplan en het monitoringsplan. De opdrachtnemer beoordeelt de bijdrage van deze voorzieningen aan de uiteindelijke mitigatie- en compensatieopgave en werkt, indien noodzakelijk, een onderbouwd voorstel uit voor aanvullende maatregelen.
 - **Werkprotocollen:** Uitwerken van ecologische werkprotocollen, inclusief toetsing op praktische uitvoerbaarheid en begrijpelijkheid door gebruikers uit de praktijk die bij voorkeur geen ecologische achtergrond hebben.
 - **Ecologische plus:** Opstellen van een onderbouwd voorstel voor de ecologische plus, gericht op het duurzaam versterken van soorten, leefgebieden en ecologische verbindingen binnen het plangebied of daar direct aan grenzend. De opdrachtnemer werkt, in samenwerking met de gemeente, een globaal voorstel uit dat aansluit bij het bestaande gemeentelijke beleid en – waar relevant – verwachte toekomstige beleids- en uitvoeringsopgaven. Het voorstel biedt handvatten voor de verdere uitwerking en uitvoering na vergunningverlening.
 - **Management- en administratie:** Ondersteunen en adviseren van de gemeente bij de verdere uitwerking van een praktisch uitvoerbaar management- en administratieplan. De opdrachtnemer denkt, waar nodig, mee over processen, rollen, verantwoordelijkheden en de administratieve organisatie rondom het SMP.

- **Monitoringsplan:** Een financieel efficiënt en uitvoerbaar plan met daarin, waar mogelijk, een rol voor vrijwilligers en stakeholders zoals woningcorporaties, rekening houdend met de provinciale monitoringsrichtlijnen en de gemeentelijke context.
- 5. **Vergunningaanvraag:** Namens de opdrachtgever voorbereiden, opstellen en begeleiden van de aanvraag voor de generieke gebiedsgerichte omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit bij provincie Fryslân. De opdrachtnemer draagt zorg voor een volledige en kwalitatief goede aanvraag die voldoet aan de geldende wet- en regelgeving en begeleidt het vergunningstraject tot en met de verlening van de vergunning. Hierbij worden eventuele vragen, verzoeken om aanvulling en afstemming met provincie Fryslân door de opdrachtnemer opgepakt en verwerkt.
- 6. **Uitvoerings- en implementatiefase:** Na verlening van de gebiedsgerichte omgevingsvergunning door provincie Fryslân is de opdrachtnemer gedurende een periode van zes maanden beschikbaar voor advies, begeleiding en inhoudelijke ondersteuning bij de implementatie en uitvoering van het SMP binnen de gemeente.

Planning

De gemeente Waadhoeke streeft ernaar uiterlijk eind 2029 de gebiedsgerichte omgevingsvergunning bij provincie Fryslân aan te vragen. Dit vormt het uitgangspunt voor de uitvoering van de opdracht. Het SMP dient hiervoor tijdig te zijn afgerond en in afstemming met de gemeente en de provincie Fryslân gereed te zijn voor indiening. Een eerdere oplevering van het SMP en indiening van de vergunningaanvraag wordt zeer gewaardeerd.

Wij vragen inschrijvers om een realistische en onderbouwde planning op te stellen, waarin duidelijk wordt hoe het voorgestelde traject aansluit bij de ambities en uitgangspunten van Waadhoeke voor het SMP. In de planning wordt in ieder geval rekening gehouden met belangrijke mijlpalen, zoals het opstellen en bespreken van het definitieve plan van aanpak, de uitvoering van het veldonderzoek, de periodieke afstemming met de opdrachtgever, het bevoegd gezag en andere stakeholders, en communicatie, participatie en bijeenkomsten. Ook bevat de planning duidelijke momenten voor het opstellen van het SMP, het voorbereiden en indienen van de vergunningaanvraag, en de start van het werken met het SMP na vergunningverlening.

Plangebied

Het SMP heeft betrekking op de gebouwde omgeving binnen gemeente Waadhoeke. Om de omvang en afbakening van de opdracht inzichtelijk te maken, zijn vier plankaarten (bijlage 04), een overzicht met meer informatie per kern (bijlage 03) en shapebestanden (bijlage 05) van het plangebied als bijlagen toegevoegd.

Op de plankaarten zijn de verschillende kernen binnen de gemeente weergegeven. Per kern zijn de naam en oppervlakte opgenomen. Daarnaast zijn de begrenzingen en oppervlakte van de bedrijventerreinen weergegeven.

Het onderscheid tussen de minimale (groen) en optionele (oranje en blauw) onderdelen van het plangebied is opgenomen in het overzicht van de kernen (bijlage 03). Dit overzicht bevat tevens aanvullende informatie die relevant kan zijn voor de opdrachtnemer, waaronder gegevens over aantal adressen en panden, eigendomssituaties, energiearmoede en bekende kraamverblijfplaatsen van laatvlieger, meervleermuis en gewone dwergvleermuis per kern.

Groen gekleurde kernen – minimale scope

De groen gekleurde kernen vormen de basis van het SMP en maken verplicht onderdeel uit van de opdracht. Het betreft in totaal 32 kernen. Deze kernen dienen volledig te worden meegenomen in het plan van aanpak, de onderzoeksopzet, de 0-meting en het uiteindelijke SMP.

Oranje gekleurde kernen en blauw gekleurde bedrijventerreinen – optionele scope

De oranje gekleurde kernen en de blauw gekleurde bedrijventerreinen maken nog geen onderdeel uit van de verplichte scope. De opdrachtnemer wordt gevraagd in het plan van aanpak aan te geven op welke wijze deze gebieden kunnen worden meegenomen in het SMP en welke aanvullende kosten daarmee gemoeid zijn. De gemeente gebruikt deze informatie om te bepalen of deze gebieden bij de gunning of gedurende het traject alsnog onderdeel worden van het SMP.

Met deze indeling wordt onderscheid gemaakt tussen de verplichte onderzoeksopgave en mogelijke uitbreidingen van het plangebied. De opdrachtnemer wordt gevraagd de ecologische en praktische meerwaarde van opname van de optionele gebieden te onderbouwen en apart af te prijzen in het prijzenblad (bijlage 06), zodat de gemeente hierover een afgewogen besluit kan nemen in de gunningsfase.

Activiteiten

Het SMP van Waadhoeke is gericht op een groot deel van de werkzaamheden in de gebouwde omgeving die effect kunnen hebben op gebouwbewonende soorten. Dit betreft niet alleen verduurzamingsmaatregelen zoals isolatie, maar ook onderhouds- en verduurzamingswerkzaamheden en ingrepen aan de buitenschil van gebouwen en monumenten.

Onderstaande activiteiten vallen in ieder geval binnen de reikwijdte van het SMP:

- **Verduurzamingsmaatregelen**
 - Vervangen van de buitenschil
 - Isoleren van dak (buitenzijde en binnenzijde)
 - Isoleren van spouwmuur
 - Vervangen of plaatsen van glas en kozijnen
 - Isoleren van gevel (buitenzijde en binnenzijde)
 - Isoleren van borstweringen
 - Plaatsen zonnepanelen
- **Kleine en grote bouwkundige aanpassingen**
 - Vervangen en plaatsen van dakkapel
 - Vervangen en plaatsen van dakramen
 - Vervangen of herstellen van kozijnen
 - Realiseren van een aanbouw of uitbreiding van een woning
 - Plaatsen van een opbouw
 - Sloop en nieuwbouw c.q. herontwikkeling
- **Onderhoudswerkzaamheden aan gebouwonderdelen**
 - Vervangen van dakgoten
 - Vervangen of herstellen van boeiborden, gevelbetimmering en windveren
 - Schilderwerk
 - Reinigen van gevels, voegwerk, schoonmaken van dakgoten
 - Vervangen of herstellen van voegwerk
 - Vervangen of herstellen van dakpannen
 - Overige werkzaamheden aan gevel of dak (klein, groot en beheer)
 - Vervangen of verwijderen van bakstenen schoorstenen
 - Vervangen of herstellen van loodslabben
 - Verwijderen asbest
 - Renovatie van monumentale gebouwen en woningen

- **Ruimtelijke ontwikkeling (optioneel – indien mogelijk)**
 - Extra woningbouw op inbreidingslocaties binnen dorpen en kernen. Gedurende het traject bepalen of het mogelijk en haalbaar is om bepaalde ontwikkelingsprojecten (inbreiding / uitbreiding) op te nemen in het SMP.

Bij het opstellen van het SMP wordt de lijst met activiteiten definitief gemaakt.

Vergunning gebruikers

Het soortenmanagementplan gaat gebruikt worden door meerdere partijen binnen de gemeente Waadhoeke. Allereerst zijn dit **particuliere eigenaren, bedrijven, projectontwikkelaars, organisaties** en andere **initiatiefnemers** die werkzaamheden aan gebouwen in het plangebied uitvoeren. Daarnaast kunnen ook **woningcorporaties** gebruik maken van het SMP, indien van toepassing in vastgesteld plangebied. Tot slot is de **gemeente Waadhoeke** zelf één van de gebruikers, onder meer in haar rol als vergunningverlener en beleidsuitvoerder. Maar ook ten behoeve van onderhoud aan en verduurzamen van maatschappelijk vastgoed of gebouwen in eigendom van de gemeente of ruimtelijke ontwikkelingen. De gemeente staat open voor aanvullingen op deze lijst, mocht blijken dat het wenselijk is dat meer partijen eveneens gebruik zullen maken van het SMP.

Doelsoorten

Het SMP richt zich op de gebouwbewonende beschermde soorten die relevant zijn voor grondgebonden woningen en andere gebouwen binnen het plangebied. Daarbij wordt uitgegaan van de soorten die zijn opgenomen in het provinciale beleidskader en de Handreiking Soortenmanagementplan van provincie Fryslân.

Het onderzoek richt zich in ieder geval op gebouwbewonende vleermuissoorten, huismus en gierzwaluw. Voor vleermuizen worden alle gebouwbewonende soorten betrokken die in Fryslân voorkomen, tenzij op voorhand aantoonbaar kan worden onderbouwd dat bepaalde soorten binnen gemeente Waadhoeke niet voorkomen en ook niet te verwachten zijn.

Daarnaast wenst de gemeente de huiszwaluw, boerenzwaluw, ringmus en spreeuw integraal in het onderzoek en het SMP mee te nemen.

Andere gebouw-omwonende soorten, zoals egel en steenmarter, maken geen onderdeel uit van de doelsoorten van het SMP. Indien deze soorten tijdens het veldonderzoek worden waargenomen, worden de waarnemingen door de opdrachtnemer geregistreerd. In het SMP wordt een globale beschrijving opgenomen van de verwachte verspreiding van deze soorten binnen het plangebied, gebaseerd op de tijdens het onderzoek verzamelde gegevens en beschikbare gegevens uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF).

Indien de opdrachtnemer mogelijkheden ziet om aanvullende beschermde soorten op een doelmatige wijze onderdeel te laten zijn van het SMP, wordt verwacht dat deze kansen worden benoemd en onderbouwd in het plan van aanpak.

0-meting

De gemeente Waadhoeke verwacht dat de 0-meting aansluit bij de uitgangspunten en kaders zoals opgenomen in de Handreiking Soortenmanagementplan van provincie Fryslân. De onderzoeksmethodiek bouwt logisch voort op de potentie-inschatting en verkenning die volgt uit literatuuronderzoek, beschikbare gegevens, overige gebiedsdekkende onderzoeken en, waar relevant, modelmatige analyses.

De 0-meting vormt de ecologische basis voor het soortenmanagementplan en de vergunningaanvraag. Het onderzoek moet daarom een betrouwbaar en gebiedsdekkend beeld opleveren van:

- De omvang en verspreiding van relevante populaties.
- De daarbij behorende essentiële foerageergebieden, vliegroutes en andere functionele onderdelen van het netwerk.
- De essentiële verblijfplaatsen (kraam- en winterverblijven) van deze populaties.
- De samenhang tussen verblijfplaatsen, leefgebieden en verbindingen binnen het plangebied.

Onderzoeksmethodiek

De opdrachtnemer stelt een ecologisch goed onderbouwde onderzoeksmethodiek voor die voldoet aan de eisen van provincie Fryslân, de geldende onderzoeksprotocollen, kennisdocumenten en dit programma van eisen. Van de opdrachtnemer wordt verwacht dat deze motiveert waarom de voorgestelde aanpak passend is voor het plangebied en leidt tot voldoende inzicht voor het opstellen van een soortenmanagementplan en de bijbehorende succesvolle vergunningaanvraag.

Naast gangbare onderzoeksmethodieken staat de gemeente open voor alternatieve of aanvullende methodieken, mits deze ecologisch goed zijn onderbouwd en door provincie Fryslân worden geaccepteerd. Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan methodieken die leiden tot een hogere trefkans, een efficiëntere inzet van onderzoeksinspanning of een betere onderbouwing van populaties en functionele netwerken.

Indien alternatieve of aanvullende methodieken worden voorgesteld, dient de opdrachtnemer inzichtelijk te maken welke meerwaarde deze bieden ten opzichte van gangbare onderzoeksmethoden. De gemeente heeft daarbij een voorkeur voor methodieken die minimaal gelijkwaardig zijn aan reguliere onderzoeksmethoden en, waar mogelijk, bijdragen aan een efficiëntere uitvoering zonder hogere onderzoekskosten.

De toepassing van dergelijke methodieken mag niet leiden tot hogere onderzoekskosten dan verwacht mag worden bij een reguliere onderzoeks aanpak. De gemeente ziet het juist als een voordeel wanneer innovatieve methodieken bijdragen aan een efficiënter onderzoek en daarmee kunnen leiden tot lagere onderzoekskosten, zonder afbreuk te doen aan de ecologische kwaliteit en betrouwbaarheid van de resultaten.

Zenderonderzoek maakt geen onderdeel uit van de onderzoeksvereisten zoals gehanteerd door provincie Fryslân binnen het kader van SMP's en hoeft daarom niet in de aanbidding te worden opgenomen.

Meervleermuis - onderzoeksinspanning

Voor aanvullend onderzoek naar de meervleermuis wordt verwezen naar het adviesrapport van JM Ecologie (bijlage 07). Op pagina 57 tot en met 60 zijn onderzoeksinspanningen beschreven die relevant zijn voor het SMP van Waadhoeke.

De in het rapport beschreven aanvullende onderzoeksrondes voor de kernen Achlum, Pietersbierum, Sexbierum en Spannum maken onderdeel uit van de opdracht. Voor Franeker geldt een afwijkende situatie. Het in het rapport beschreven telemetrieonderzoek wordt afzonderlijk door provincie Fryslân georganiseerd en maakt geen onderdeel uit van deze opdracht.

De in het rapport beschreven ochtendrondes voor Franeker worden wel opgenomen in de aanbidding en afzonderlijk afgeprijsd. Of en wanneer deze onderzoeksrondes worden uitgevoerd, is afhankelijk van de uitkomsten en planning van het provinciale telemetrieonderzoek. Indien uitvoering niet noodzakelijk blijkt of door een andere partij wordt verzorgd, worden deze onderzoeksrondes niet uitgevoerd en als minderwerk verrekend.

Van de opdrachtnemer wordt verwacht dat hij, indien de ochtendrondes worden uitgevoerd, de werkzaamheden afstemt met de partij die het telemetrieonderzoek uitvoert, zodat beide onderzoeken optimaal op elkaar aansluiten.

Laatvlieger – optionele aanvullende onderzoeksinspanning

Provincie Fryslân stelt momenteel geen aanvullende onderzoekseisen voor de laatvlieger in het kader van een SMP. Aanvullend onderzoek naar deze soort maakt daarom geen onderdeel uit van de verplichte onderzoeksinspanning binnen deze opdracht. De provincie beraadt zich op een mogelijke provinciale aanpak voor de laatvlieger.

De gemeente Waadhoeke vraagt inschrijvers wel om in het plan van aanpak te beschrijven op welke wijze de trefkans voor de laatvlieger kan worden vergroot ten opzichte van de voorgestelde reguliere onderzoeksmethodiek. Hierbij wordt ingegaan op de ecologische meerwaarde en de benodigde aanvullende onderzoeksinspanning. De kosten voor deze optionele onderzoeksinspanning worden afzonderlijk opgenomen in het prijzenblad. De gemeente behoudt zich het recht voor om bij gunning te besluiten deze aanvullende onderzoeksinspanning al dan niet onderdeel te laten uitmaken van de opdracht.

Indeling van het plangebied in deelgebieden

De gemeente verwacht dat de opdrachtnemer bij het opstellen van het plan van aanpak voor de 0-meting een onderbouwd voorstel doet voor de indeling van het plangebied in ecologische deelgebieden. Hierbij wordt inzichtelijk gemaakt hoe de onderzoeksinspanning zo efficiënt mogelijk kan worden georganiseerd, zonder afbreuk te doen aan de ecologische kwaliteit van het onderzoek.

De opdrachtnemer wordt gevraagd om in ieder geval de volgende varianten uit te werken:

Minimale scope: Een uitwerking van de verplichte (groen gekleurde) kernen, inclusief een beschrijving van welke optionele (oranje gekleurde) kernen en/of bedrijventerreinen zonder aanvullende onderzoeksinspanning of meerkosten kunnen worden meegenomen door een efficiënte indeling van de deelgebieden. Tevens wordt het aantal deelgebieden vermeld.

Maximale scope: Een uitwerking waarbij alle optionele kernen en bedrijventerreinen onderdeel uitmaken van het plangebied. Hierbij worden het aantal deelgebieden en de aanvullende kosten ten opzichte van de minimale scope vermeld.

Daarnaast wordt gevraagd de voorgestelde indeling toe te lichten en te motiveren welke variant vanuit ecologisch en praktisch oogpunt de voorkeur verdient.

Mitigatie- en compensatieplan

Uitgangspunten

Conform de handreiking van provincie Fryslân bevat het SMP een mitigatie- en compensatieplan dat waarborgt dat beschermde gebouwbewonende soorten binnen gemeente Waadhoeke duurzaam in stand worden gehouden. De gemeente wil daarbij toewerken naar een kwalitatieve versterking van populaties, verblijfplaatsen en leefgebieden.

Van de opdrachtnemer wordt verwacht dat de voorgestelde maatregelen niet alleen ecologisch effectief zijn, maar ook praktisch en realistisch toepasbaar binnen de gemeente. De gemeente hecht eraan dat maatregelen daadwerkelijk kunnen worden gerealiseerd en duurzaam kunnen worden beheerd.

De reeds ingezette eerste compensatiemaatregelen (opdrachtnemer: Unitura Projecten) vormen een belangrijk uitgangspunt voor het mitigatie- en compensatieplan. Van de opdrachtnemer wordt verwacht dat deze maatregelen worden betrokken bij de analyse van de resultaten van de 0-meting en worden beoordeeld op hun effectiviteit en toereikendheid. Indien uit deze analyse blijkt dat aanvullende maatregelen noodzakelijk zijn, werkt de opdrachtnemer een ecologisch onderbouwd voorstel uit voor een tweede gemeentelijke compensatieopgave, inclusief de aard, omvang en fasering van de benodigde maatregelen.

Ecologische werkprotocollen

Het mitigatie- en compensatieplan bevat ook ecologische werkprotocollen zoals bedoeld in de provinciale handreiking. Deze protocollen vormen de vertaalslag van het SMP naar de uitvoeringspraktijk.

De werkprotocollen dienen aan te sluiten bij de dagelijkse praktijk van aannemers, initiatiefnemers en andere gebruikers van het SMP. Daarbij geldt dat de protocollen duidelijk, navolgbaar en praktisch toepasbaar moeten zijn, ook voor particuliere woningbezitters. De protocollen worden opgesteld in begrijpelijke taal (minimaal ERK-niveau B1/B2) en bevatten in ieder geval een eenvoudig en overzichtelijk stappenplan voor initiatiefnemers.

De gemeente verwacht dat de werkprotocollen vooraf worden getoetst op praktische uitvoerbaarheid en begrijpelijkheid door gebruikers uit de praktijk die bij voorkeur geen ecologische achtergrond hebben. De resultaten van deze toets worden verwerkt in de definitieve werkprotocollen.

Monitoringsplan

Voor het monitoringsplan verwijst de gemeente Waadhoeke naar de Handreiking Soortenmanagementplan en de Monitoringsrichtlijnen van provincie Fryslân. Van de opdrachtnemer wordt verwacht dat deze de uitgangspunten uit deze documenten vertaalt naar een praktisch uitvoerbaar, financieel efficiënt en ecologisch goed onderbouwd monitoringsplan voor gemeente Waadhoeke.

De gemeente hecht waarde aan een monitoringsaanpak die niet alleen voldoet aan de provinciale richtlijnen, maar ook aansluit bij de gemeentelijke context en uitvoerbaar en beheersbaar is gedurende de looptijd van het SMP. Daarbij wordt nadrukkelijk gevraagd om ook te onderzoeken welke rol vrijwilligers, natuurorganisaties, woningcorporaties, opleidingen en andere stakeholders kunnen vervullen bij de uitvoering van de monitoring.

De opdrachtnemer werkt uit welke onderdelen van de monitoring geschikt zijn om door derden uit te laten voeren, welke begeleiding en kwaliteitsborging daarvoor nodig zijn en hoe de betrouwbaarheid van de verzamelde gegevens wordt gewaarborgd.

De gemeente verwacht een monitoringsaanpak die in verhouding staat tot de aard en omvang van het plangebied, de doelsoorten en de provinciale monitoringsrichtlijnen rekening houdend met de gemeentelijke context. Daarbij wordt uitgegaan van een marktconforme en doelmatige inzet van middelen, zonder afbreuk te doen aan de ecologische kwaliteit en betrouwbaarheid van de monitoring.

Management- en administratieplan

Voor het management- en administratieplan verwijst de gemeente Waadhoeke naar de Handreiking Soortenmanagementplan van provincie Fryslân (bijlage 02).

De gemeente is verantwoordelijk voor de inrichting en uitvoering van de interne processen rondom het SMP. Van de opdrachtnemer wordt verwacht dat deze de gemeente, waar nodig, vanuit ecologisch en inhoudelijk perspectief ondersteunt en adviseert bij de verdere uitwerking van het management- en administratieplan.

Op verzoek van de gemeente denkt de opdrachtnemer mee over de inrichting van processen, rollen, verantwoordelijkheden en de wijze waarop de registratie en informatievoorziening rondom het SMP praktisch kunnen worden georganiseerd.

De gemeente hecht waarde aan een eenvoudige, overzichtelijke en doelmatige werkwijze die past bij de aard en omvang van de organisatie en niet leidt tot onnodige administratieve lasten.

Ondersteuning tijdens implementatie

De gemeente Waadhoeke hecht eraan dat het SMP na vergunningverlening zo spoedig mogelijk in de organisatie kan worden geïmplementeerd en toegepast. Van de opdrachtnemer wordt daarom verwacht dat deze gedurende de implementatiefase beschikbaar is voor advies, begeleiding en kennisoverdracht aan de gemeente en eventuele gebruikers van het SMP.

De gemeente gaat ervan uit dat de opdrachtnemer gedurende de eerste zes maanden na oplevering van het SMP gemiddeld circa 8 uur per maand beschikbaar is voor deze ondersteuning. Hierbij kan onder andere worden gedacht aan het beantwoorden van vragen, het verzorgen van kennissessies of workshops, het ondersteunen bij de eerste toepassingen van het SMP.

Communicatie en samenwerking

De gemeente Waadhoeke hecht groot belang aan een goede communicatie en samenwerking tijdens het gehele SMP-traject. Van de opdrachtnemer wordt een open, proactieve en samenwerkingsgerichte houding verwacht. De opdrachtnemer informeert de opdrachtgever regelmatig en tijdig over de voortgang, signaleert knelpunten vroegtijdig en denkt actief mee over oplossingen. Daarnaast wordt verwacht dat de opdrachtnemer een actieve bijdrage levert aan de samenwerking met provincie Fryslân, stakeholders en andere betrokken partijen.

Gedurende het traject worden meerdere overlegmomenten en bijeenkomsten georganiseerd. De gemeente Waadhoeke is verantwoordelijk voor de organisatie hiervan. De opdrachtnemer levert inhoudelijke en praktische ondersteuning, bereidt bijeenkomsten voor, verzorgt waar nodig presentaties en verwerkt de uitkomsten in het verdere SMP-traject. Daarnaast wordt van de opdrachtnemer verwacht dat deze meedenkt over de betrokkenheid van stakeholders en voorstellen doet voor deelnemers aan bijeenkomsten.

Overleg- en communicatiemomenten

De opdrachtnemer houdt in de planning in ieder geval rekening met de volgende bijeenkomsten:

1. Startbijeenkomst

- Doel: informeren van betrokken partijen over het SMP-traject, ophalen van kennis en inzichten uit de praktijk en afstemmen van verwachtingen en werkwijze.
- Rol opdrachtnemer: inhoudelijke voorbereiding, toelichting van de voorgestelde aanpak en actieve deelname aan de kennisuitwisseling.

2. Informatiesessie voorafgaand aan de 0-meting

- Doel: kennisdeling met stakeholders, lokale vrijwilligersorganisaties, natuurverenigingen en andere relevante partijen over beschikbare gegevens, natuurwaarden en kansen voor samenwerking.
- Rol opdrachtnemer: toelichten van de onderzoeksopzet, verzamelen van relevante informatie en verwerken van bruikbare gegevens in de onderzoeksopzet.

3. Bijeenkomst mitigatie, compensatie, ecologische plus en monitoring

- Doel: bespreken van de voorlopige onderzoeksresultaten en het conceptvoorstel voor mitigatie, compensatie, ecologische plus en monitoring.
- Rol opdrachtnemer: inhoudelijke voorbereiding, presentatie van de resultaten en vertaling van de uitkomsten naar het SMP.

4. Afstemming met provincie Fryslân

- Doel: afstemming over de inhoud van het soortenmanagementplan en de voorbereiding van de vergunningaanvraag, voor zover dit gedurende het traject noodzakelijk is.
- Rol opdrachtnemer: deelnemen aan overleggen indien deze door de gemeente of provincie worden georganiseerd, benodigde stukken voorbereiden en de onderzoeksresultaten en inhoudelijke keuzes toelichten.

5. Informeren van college en raad

- Doel: informeren van het college en de gemeenteraad over de voortgang, inhoud en werkwijze van het SMP-traject.
- Rol opdrachtnemer: inhoudelijke voorbereiding en, indien gewenst, (mede) verzorgen van presentaties en toelichtingen.

Samenwerking stakeholders

De gemeente Waadhoeke vervult een regisserende rol in de samenwerking met stakeholders. Van de opdrachtnemer wordt verwacht dat deze de gemeente daarbij actief ondersteunt door kansen voor samenwerking te signaleren, relevante kennis en gegevens te benutten en desgevraagd inhoudelijke ondersteuning te bieden bij overleggen, bijeenkomsten en presentaties.

Duidelijkheid en leesbaarheid van documenten

Het SMP en de bijbehorende documenten worden afgestemd op de beoogde doelgroep. Documenten die primair zijn bedoeld voor de gemeente, provincie en andere betrokken overheden of deskundigen mogen de benodigde ecologische en juridische diepgang bevatten. Wel wordt verwacht dat deze documenten helder zijn opgebouwd en onnodig vakjargon wordt vermeden of toegelicht.

Documenten die bedoeld zijn voor initiatiefnemers, aannemers, particuliere woningeigenaren en andere gebruikers van het SMP, zoals werkprotocollen, stappenplannen en uitvoeringsinstructies, worden opgesteld in duidelijke en begrijpelijke taal op minimaal taalniveau B1/B2 van het Gemeenschappelijk Europees Referentiekader voor Talen (ERK). De gemeente hecht eraan dat deze documenten in de praktijk eenvoudig toepasbaar zijn en zonder ecologische voorkennis goed kunnen worden gebruikt.

ALGEMENE INFORMATIE OVER GEMEENTE WAADHOEKE

Omgevingsvisie

Het soortenmanagementplan sluit aan bij de Omgevingsvisie van gemeente Waadhoeke. In deze visie staat een gezonde, veilige en aantrekkelijke leefomgeving centraal, met aandacht voor natuur, biodiversiteit, klimaatadaptatie en verduurzaming. De gemeente zet in op het behouden en versterken van landschappelijke kwaliteiten, groenblauwe structuren en biodiversiteit, zowel in het buitengebied als binnen de bebouwde omgeving.

Het SMP draagt bij aan deze ambities door verduurzaming en natuurbescherming in samenhang te organiseren. Daarbij richt het SMP zich niet alleen op het voorkomen van negatieve effecten op beschermde soorten, maar ook op het duurzaam versterken van leefgebieden, verblijfplaatsen en ecologische verbindingen binnen de gemeente.

Meer informatie: <https://www.waadhoeke.nl/omgevingsvisie>

Ruimtelijk

Gemeente Waadhoeke heeft een totale oppervlakte van circa 50.000 hectare, waarvan het overgrote deel land is en een kleiner deel water, inclusief een aandeel in de Waddenzee. De gemeente kent een relatief lage bebouwingsdichtheid en een sterk agrarisch karakter.

Verdeling per categorie:

Categorie	Oppervlakte (ha)	Percentage (%)	Toelichting
Landbouw	~38.000	~75%	Overwegend akkerbouw (kleigebied), open landschap
Natuur en water (incl Waddenzee)	~6.000	~12%	Waddenzee, kwelders, Natura 2000-gebieden, watergangen
Bebouwde omgeving (stad en dorpen)	~2.500	~5%	Stad Franeker en dorpen
Recreatie en toerisme	~800	~1,5%	Kleinschalige recreatie, Wadden-gerelateerd toerisme
Industrie/bedrijventerreinen	~400	~1,0%	Met name geconcentreerd bij Franeker
Infrastructuur (wegen, spoor)	~1.800	~3,5%	Wegen, dijken, regionale infrastructuur
Overig (erven, groen, etc.)	~500	~1%	
Totaal	~50.000	100%	Totale oppervlakte gemeente Waadhoeke

Landschap

In gemeente Waadhoeke is sprake van een overwegend open en grootschalig landschap, dat wordt gekenmerkt door kleigebieden met intensief agrarisch gebruik. Het landschap bestaat voornamelijk uit akkerbouwgebieden, afgewisseld met dijken, terpen, sloten en vaarten. Richting de kust gaat het landschap over in kweldergebieden en de Waddenzee, met bijbehorende natuurlijke dynamiek.

De dorpen liggen veelal op terpen of langs oude structuren en vormen kleinschalige, groene enclaves binnen het open landschap. Binnen deze kernen zijn groenstructuren aanwezig zoals dorpsgroen, erven, begraafplaatsen en laanbeplanting. Grootschalige bosgebieden komen binnen de gemeente nauwelijks voor.

Gebouwde omgeving

De gemeente Waadhoeke telt 1 stad en 40 dorpen. Franeker is de enige stad en vormt de grootste kern binnen de gemeente. De overige kernen bestaan uit dorpen en buurtschappen, die verspreid liggen in het open agrarische landschap.

Binnen de gemeente zijn circa 23.000 adressen en ruim 20.000 verblijfsobjecten aanwezig. Het merendeel van de woningen betreft grondgebonden woningen, met een relatief groot aandeel koopwoningen (circa 70%). De sociale huursector vormt een belangrijk onderdeel van de woningvoorraad en is grotendeels in bezit van woningcorporaties die actief zijn in de regio.

De woningvoorraad bestaat voor een belangrijk deel uit oudere woningen, met name in de dorpskernen en in Franeker. Vrijstaande woningen en twee-onder-een-kapwoningen vormen een aanzienlijk deel van het woningbestand, aangevuld met rijwoningen en appartementen, met name in de grotere kernen. Deze opbouw en leeftijd van de woningvoorraad zijn relevant voor de verduurzamingsopgave en daarmee voor de toepassing van het soortenmanagementplan.

De bebouwing in gemeente Waadhoeke kent een aantal herkenbare typologieën. In de dorpen is veelal sprake van compacte kernen met een mix van vrijstaande woningen, twee-onder-een-kapwoningen en rijwoningen. Daarnaast komt lintbebouwing voor langs dijken, wegen en historische structuren.

Kenmerkend zijn de terpdorpen, met een organische structuur en relatief hoge dichtheid. In het buitengebied ligt verspreide bebouwing in de vorm van boerderijen en erven met bijgebouwen en erfbeplanting. De woningvoorraad bestaat voor een belangrijk deel uit oudere bebouwing, met name in dorpskernen en op erven.

Woningcorporatie Wonen Noordwest Friesland

Wonen Noordwest Friesland beheert circa 4.000 tot 5.000 woningen in Noordwest-Friesland, verdeeld over meerdere gemeenten, waaronder Waadhoeke. Binnen gemeente Waadhoeke bezit de corporatie ruim 3.300 woningen en woonruimten. Daarmee is Wonen Noordwest Friesland de grootste aanbieder van sociale huurwoningen binnen de gemeente. Het woningbezit is verspreid over Franeker en diverse dorpen. Gezien de omvang van het woningbezit is Wonen Noordwest Friesland een belangrijke stakeholder bij de totstandkoming en uitvoering van het soortenmanagementplan.

Woningcorporatie Accolade

Accolade beheert ruim 1.300 woningen en woonruimten binnen gemeente Waadhoeke. Het woningbezit bevindt zich voornamelijk in Franeker, maar ook in enkele andere kernen binnen de gemeente. Voor (een deel van) haar woningbezit heeft Accolade eerder ecologisch onderzoek laten uitvoeren door Altenburg & Wymenga in het kader van een generieke ontheffing voor verduurzamings- en onderhoudswerkzaamheden. Hierbij is onderzoek uitgevoerd naar gebouwbewonende soorten en zijn maatregelen en werkafspraken opgesteld voor de uitvoering van werkzaamheden. Deze beschikbare kennis en gegevens kunnen mogelijk

van toegevoegde waarde zijn voor het SMP-traject van gemeente Waadhoeke. Accolade vormt daarmee eveneens een relevante stakeholder bij de verdere uitwerking en uitvoering van het SMP.

Woningcorporatie WoonFriesland

WoonFriesland is de grootste woningcorporatie van Fryslân en bezit woningen in vrijwel alle Friese gemeenten. Binnen gemeente Waadhoeke is het woningbezit echter beperkt. WoonFriesland beschikt in Franeker over circa 47 adressen, verdeeld over vier straten. Hoewel het aandeel in de totale sociale woningvoorraad van Waadhoeke gering is, kan ook deze corporatie een rol spelen bij de uitvoering van maatregelen en de toepassing van het SMP binnen haar woningbezit.

Natuurgebieden en natuurwaarden

Gemeente Waadhoeke kent een landschap dat grotendeels wordt gekenmerkt door open agrarisch gebied met intensieve landbouw en akkerbouw. Grootschalige aaneengesloten natuurgebieden landinwaarts zijn beperkt aanwezig. De belangrijkste natuurwaarden binnen de gemeente hangen samen met de kustzone, de Waddenzee, kweldergebieden, waterstructuren en specifieke gebieden die onderdeel uitmaken van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) en aangewezen weidevogelgebieden.

De Waddenzee vormt het belangrijkste Natura 2000-gebied binnen de gemeentegrenzen en heeft daarnaast de status van UNESCO Werelderfgoed. De gemeente en provincie zetten in op behoud en versterking van natuurwaarden, biodiversiteit, ecologische verbindingen en groenblauwe structuren, onder andere langs de Waddenkust en binnen het landelijk gebied.

Voor het soortenmanagementplan betekent dit dat de relatie tussen de gebouwde omgeving, het open agrarische landschap, lijnvormige structuren en de kustzone van belang is. Daarbij vraagt met name de samenhang tussen verblijfplaatsen, foerageergebieden en ecologische verbindingen aandacht.

Landbouw

Van het totale grondgebied van gemeente Waadhoeke heeft meer dan 70% een landbouwfunctie. Het landschap wordt in sterke mate bepaald door grootschalige akkerbouwgebieden op de vruchtbare kleigronden, aangevuld met graslandgebieden en in beperkte mate glastuinbouw. Met name in het noordelijke deel van de gemeente is sprake van intensieve akkerbouw, waaronder pootaardappelteelt, suikerbieten en graanteelt.

In de Omgevingsvisie van Waadhoeke staat beschreven dat landbouw een belangrijke economische, landschappelijke en cultuurhistorische drager van de gemeente vormt. Tegelijkertijd benoemt de gemeente de noodzaak om landbouw meer in balans te brengen met natuur, biodiversiteit, bodem- en waterkwaliteit en klimaatadaptatie. Daarbij zet de gemeente onder andere in op natuurinclusieve landbouw, groenblauwe dooradering en versterking van landschappelijke kwaliteiten.

De combinatie van intensieve landbouw, open landschap en verspreide dorpskernen is bepalend voor de ecologische samenhang binnen de gemeente en daarmee relevant voor het soortenmanagementplan.

Inwoners

Gemeente Waadhoeke telt circa 47.000 inwoners, verspreid over 41 kernen. Het aantal inwoners is de afgelopen decennia relatief stabiel gebleven. In 1995 telde de gemeente (op basis van de huidige gemeentelijke indeling) circa 45.600 inwoners. In 2026 ligt dit aantal op circa 47.200 inwoners. Dit betekent een beperkte bevolkingsgroei van ongeveer 3 à 4% over deze periode. Meer informatie: [Kernen en inwoners](#) | [Gemeente Waadhoeke](#).

Overzicht bijlagen

Bijlagen programma van eisen

- Bijlage 01: Programma van eisen aanbesteding SMP gemeente Waadhoeke_DEF
- Bijlage 02: Handreiking soortenmanagementplan provincie Fryslân
- Bijlage 03: Overzicht aantal panden_adressen per onderdeel plangebied Waadhoeke_DEF
- Bijlage 04: Zip bestand 4 deelkaarten plangebied Waadhoeke_DEF
- Bijlage 05: Shapefiles plangebied Waadhoeke_DEF
- Bijlage 06: Prijzenblad SMP Waadhoeke
- Bijlage 07: Adviesrapport JMecologie onderzoeksinspanning meervleermuis